

Iskaja vsak četrtak
za velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Določniki katol. tis-
kovnega društva do-
ležajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posebni listi dobí
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
tajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do ure opoldne.

Štev. 29.

V Mariboru, dne 17. julija 1902.

Tečaj XXXVI.

Sprememba volilnega reda.

V našem deželnem zboru imata nemško-liberalna in nemško-narodna stranka večino glasov, zato imata te dve stranki tudi v deželnem zboru prvo in odločilno besedo. Zdaj hočeta te dve stranki spremeniti deželni volilni red. A kako hočeta to izvesti? Samo na korist meščanskim stanovom in na škodo kmetov in delavskih stanov. Poslanci teh dveh strank so namreč izvoljeni iz grajske in mestne skupine, zato jim je pri srcu samo blagor bogatašev in meščanov. Vendar pristransko delovanje ne bi smelo nikdar predaleč segati. Stranke, katere imajo takorekoč usodo dežele v svojih rokah, bi se vsaj nekoliko morale potruditi, da ostanejo pri krmilu nepristranske. Naša nemško narodna in liberalna stranka se nočeta več tako daleč potruditi, ampak sta z vso drznostjo začeli delati edino v svoje strankarske namene. V predlogu o spremembi volilnega reda predlagata za meščane toliko novih poslaniških mest, da bi kmeti pristali bili na vse večne čase izročeni nadvladi meščanov in grajsčakov. Tukaj pa se mora oglasiti štajerski kmet ter glasno ugovarjati.

V predlogu, s katerim bi se naj spremenil volilni red, zahteva nemška večina deželnega zbora, naj se ustanovi tako zvana nova, četrta kurija, v kateri bi smel voliti vsaki moški, kojega ime je neomadeževano in ki je že 24 let star. Ta kurija bi volila sedem poslancev, in od teh sedem bi jih dobila mesta in trgi tri. Nadalje se zahteva za mesto Gradec odslej po šest,

čuj in strmi, po šest poslancev. Spodnještajerski Slovenci, ki štejejo nad 400.000 duš, imamo samo 8 poslancev. Glas in mesto v deželnem zboru naj bi tudi dobili ljudje, ki bodo gotovo vedno stali ob strani meščanov, to so ravnatelj tehniške šole v Gradcu, ravnatelj višje rudarske šole v Ljubnem in župan mesta Gradec! —

Po predlogu nemške večine bi sedelo v deželnem zboru zanjprej 75 poslancev, a izmed teh bi jih bilo iz kmetov samo 23. Kmetje, izračunite si zdaj na prstih, kako se bodo, ako postane predlog postava, upoštevale v bodoče Vaše kmetijske zahteve. Še je čas, povzdignite po shodih svoj glas proti taki krivični in Vam škodljivi spremembi volilnega reda.

Čast za naše mladeniče.

Glas o vrljih ljudih sega daleč na okoli, ta glas je kakor ogenj, ki sili nezdržno naprej, ako je dobil netivo. Tako se godi tudi z našimi vrlimi slovenskimi mladeniči. Njih neustrašeno in pošteno nastopanje v zadnjih časih zaneslo je glas o njih preko mej zelene štajerske dežele!

Za dan 23. aprila t. l. je povabil ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura Jeglič dekane svoje škofije k skupnemu posvetovanju v Ljubljano. Razven dekanov so se udeležili tega zborovanja tudi vodja

krščansko-socialnega gibanja na Kranjskem dr. Krek, glavni urednik »Slovenca« dr. Lampe, urednik »Domoljuba« Smolnikar, profesor dr. Ušeničnik, dr. Opeka, dr. Gruden in drugi. Med drugim so se gospodje tudi posvetovali, kako bi se naj na Kranjskem mnogo bolj kot dosedaj skrbelo za mladeniče. In k tej točki je knez in škof opomnil, da je poslal urednika Smolnikarja celo na Štajersko, da bi tamkaj proučil mladeniško gibanje. Mudil se je v Slovenskih goricah, ker je tam gibanje med mladeniči najbolj živahno. Gosp. kapelan Gomilšek mu je razložil način svojega postopanja pri snovanju in vodstvu mladeniških družb. Na podlagi teh podatkov in na podlagi lastnih studij sestavil je potem urednik »Domoljubov« poseben načrt za Kranjsko, kako se naj vodijo mladeniške družbe. Mi še bomo o tem poročali, danes smo le hoteli naznaniti našim mladeničem, kako daleč je zaslovelo njihovo delovanje in nastopanje.

Urednik »Domoljubov« je poročal o naših mladeničih: »Milota je gledati in poslušati, kako na Štajerskem priprosti kmečki fantje nastopajo na shodih in drug drugemu navdušujejo za sveto stvar vere in domovine... Dosti je tam mladeničev, ki izvrstne članke pošiljajo v »Slov. Gospodar« in »Naš Dom«.

Naših slovenskih mladeničev skrb pa naj bo, da si svoje dobro ime, ki so si ga pridobili med slovenskim svetom, ohranijo s tem, da napredujejo v lepi krščanski omiki in goreči narodni zavesti.

Listek.

Čudne sanje.

Prestavil O. Š.

Nekega večera zapustivši svojo umazano kovačnico pride v gostilno tudi čavljar Tonček — v hiši je bila njegova žena »gospodar« in pazila je nanj, kakor pes na čedo ovac —. Po licu je bil razpraskan, kakor če izorano njivo z brano povlačiš.

Takoj so ga začeli dražiti vsi od kraja. Gostilničar Miška ga vpraša, če ni morda telebnil v kako grmovje. Klobučar R. pa hitro dostavi, da je ta grm imel samo »10 ostrih trnov«. Najboljše jo je pogodil čavljar Peter: »Seveda, ostrji trni, pa so zarastli v meso in spadajo k prstom, ki zopet spadajo k rokama, ki je na nje pritrjena njegova Katica, njegova zlata ženkica.«

Ker pa čavljar Tonček ni hotel, da bi se tudi tukaj v gosilni skrunila njegova »moška čast« in poštenje, zato mu tako govorjenje ni bilo nič kaj po volji. — Seveda je že doma pri nakovalu in pri mehu dobre tri ure premišljeval, kako bi pač mogel priti do tako opraskanega lica razen nohtov svoje žene.

Izpije torej kupico in reče: »Vi vsi se motite, baš radi tega sem prišel sem, da vam

povem, na kako čuden način je postalo moje lice tako pisano.

Kakor veste, je bila danes popoldne strašna vročina. Po obedu se vlečem, da bi malo zadremal. Vročina je pripomogla, da sem kmalu zaspal ter začel tako hudo hrliti, da je morala moja Katica pobegniti iz sobe na vrt, da ne bi oglušela. — Sedaj se mi pa začne tako bedasto senjati, kakor še nikoli. Sanjam: —

Vrata se odpro, naša stara mačka pride kakor vsak pošten človek po koncu na dveh nogah v sobo. V desnici ima kakor brivec skledico s penečim se milom, v levici britvo, pod pazduho pa karte. Vse to me je osupnilo, a lasje mi začnejo lezti po koncu, ko začne govoriti in zahteva od mene, naj jo z milom namažem ter ji z britvico popravim bradico in brčice, ker baje mora na obisk. Sosedovi »prelji« se je namreč namnožila družina za pet glav, za pet ko sneg belih mačic s črno pičico na koncu repa. Ob taki priliki se seveda mora »pokazati« z nekoliko tolstimi miškami.

Zastonj sem se izgovarjal, da ne znam podbrijati, da je moja roka pretežka za tako nežen posel — nesrečna mačka hoče biti podbrita. Še le ko sem jo vprašal v svoji zadregi, ne bi li rajše z menoj parkrat vrgla karte, pozabi na to nesrečno podbrijanje, na

»preljinu« družino, vrže britvo in skledico na pod, da je glasno zaropotalo, pa skok! k meni, mi sede na prsa ter začne mešati karte.

»Marjašim«, pravi, »zelo rada, samo staviti morava, zastonj igrati ni kaj zanimivo. Igrala bova vsako igro za miško, in kdor dobi, jo mora takoj tudi snesti.«

Meni se začne obračati želodec: »Hvala lepa! — miši baš ne jem najrajši niti pečeni, še manj pa surovi. — Pa če ti je po volji, igrajva vsako igro za čašo piva, kdor dobi, mora vsakokrat izpiti čašo piva.«

»Brrr«, pravi nato stara muca, se stepe kakor moker pes ter začne pihati v me, kakor urna lokomotiva, »kaj takega niti psi ne pijejo! Toda poslušaj! kdor dobi, popraska drugega po licu, vselej enkrat. Pri tem sedaj ostane in »punktus!«

Kaj sem hotel? Mačka je bila svojeglavna in jaz kot pametnejši sem pustil vse po njenem. — Kartala sva, da je vse pokalo. A ona, čarovnica mačkinja, dobi igro za igro in po vsaki igri (potegne) »nabrusi« muca svoje krempeljice po mojem obrazu, da so se mi kar zvezde delale pred očmi. Ko pa začnem bolj paziti, zapazim, da me ta kosmata čarovnica pri igri goljufava.

Umevno je, da sem se razsrdil in jo začel »podbrijati« s svojimi nohti. Praskala

Deželni zbor štajerski.

Deželni zbor štajerski je menda v celi Avstriji najbolj počasen pri delu med vsemi deželnimi zbori. Zadnji ponedeljek se je celo dogodilo, da zbor ni bil sklepčen, kajti za sklepčnost je treba 32 poslancev, a toliko jih ni bilo. Nemški poslanci so torej vzorno pridni! Tudi kadar je zborovanje, kadar so sklepčni, se ne mučijo mnogo. Prečita se par prošelj, par predlogov, poslanci prikimajo, potem pa gredo v gostilno in domov.

Zadnji torek je postalo vendar nekoliko bolj živahno. Grof Stürgkh je predlagal, naj se daruje mestnim gledališčem v Gradcu 20.000 K. Katoliški kmetski poslanci so se temu uprli. Zakaj bi naj cela dežela plačevala Gradčanom gledališča? Ako se meščani hočejo zabavati po gledališčih, prosto jim, a plačujejo naj si to zabavo sami z lastnim denarjem. Vkljub ugovoru kmetskih poslancev se je gledališčem podpora dovolila.

Mi smo radovedni, ali si bo upal tudi ptujski »Štajerc« kaj napisati proti dovolitvi te podpore. Če si kje slovenski fantje ali dekleta naredijo gledališčno igro s svojim denarjem, koj rohani proti njim ter jih grdi in blati. Kaj bo neki sedaj rekel ptujski list? Mislimo, da si ne bo upal niti besedice ziniti. Kajti, njegov krušni oče, pek Ornik, poslanec mesta Ptuj, je tudi glasoval za podporo. In pek Ornik se da hvaliti kot prijatelj kmetov!

Kaj se godi s spremembo volilnega reda, poročamo v posebnem članku.

Politični ogled.

Za splošno volilno pravico. Na Kranjskem je zadnje nedeljo priredila katoliško-narodna stranka zopet več zborovanj. Volilci odobravajo obstrukcijo poslancev v deželnem zboru in zahtevajo splošno volilno pravico. Tudi socijalni demokrati bodo začeli po Kranjskem zborovati in njih govorniki bodo tudi zahtevali splošno in enako volilno pravico.

Italijani na Tirolskem so proti Nemcem v manjšini, zato se jim je godilo tako slabo kakor nam Slovencem na Štajerskem. A Italijani so leta in leta vstrajno zahtevali, da dobi italijanski Tirol lastno upravo, kakoršno mi terjamo za Spodnji Štajer s klicem: Proč od Gradca! Njih trud rodi sedaj sad. Saj se vse doseže, kar človek želi in za kar se tudi dela ne vstraši. Tirolskim Italijanom Nemci sedaj dovoljujejo lastno upravo

sva drug drugega, nohti in kremplji so se vsekavali v glave, kakor da bi komu krompir izkapala. To je trajalo tako dolgo, da v sanjah telebnem raz »sofo« in padem na tla kakor sem dolg in širok. Med padcem sem zadel s čelom ob mirno nogo, tako da mi je oteklo.

Prebudivši se stopim k zrcalu in nisem se malo prestrašil, ko sem se opazil tako razpraskanega.

Maučka pa je lepo mirno sedela za hišo pod hruško in poslušala drobnega liščeka, ki je tako lepo »muziciral« na hruškinih vejah; spodaj v senci je sedela moja Katica in pletla za zimo volnene nogavice. Kaj pak, ni mogoče, da bi ta dva bila v kaki zvezi z mojim opraskanim licem!

Pa jaz si mislim, kako se je moglo zgoditi: sam sem se opraskal v sanjah, gotovo je bilo tako in ne drugače!

Tako je pripovedoval čavljar Tonček v gostilni in vsi so se mu smejali. Bilo je sicer med poslušalci dosti nevernih Tomažev, pa vendar se je videlo, da je povest dobro izmišljenja in vredna smeha.

Toda gostilničar Miška je bil velik šaljivec. Hotel je spraviti Tončka malo v zadrego. Prime ga za roko in pokaže vsem okoli sedečim, da ima Tonček tako na kratko

in dobili bodo svoj deželni odbor, svoj deželni šolski svet, zastopstvo v veleposestniški skupini in druge ugodnosti. Uspehi italijanskih Tirolcev naj bi spodbujali tudi spodnještajerske slovenske politike k delu!

Praška državna policija v veliki zadregi. Uradni list praške policije je prinesel neko tiralico, ki meri na nemškega cesarja. Besedilo te tiralice priobčujejo sedaj listi. Glasi se: »Kaiser Viljem, sin v Karlotenburgu pri Berolinu stanujočega Kaiser Friderika, ki je interniran kot blazen v norišnici prof. dr. Bülowa v Berolinu, je pred nekaj tedni ušel in se od tedaj pogreša. Pred nekaj dnevi so ga videli v Marienburgu z znamenji govorniške besnosti. Naj se ga pridno zasleduje in vspeh naj se naznani tukajšnji c. kr. policijski direkciji.« Skoro neumevno je, kako je moglo kaj takega priti v uradna razglasila praške drž. policije, katera razglasila se tiskavo v tiskarni c. kr. namestništva. Policijsko ravnateljstvo se izgovarja, da je prišlo dotično naznanilo v poljščini in da je prestavljavec mislil, da se dotični, katerega iščejo, piše za Kaiserja. Policijsko ravnateljstvo se izgovarja, da se je taka pomota mogla zgoditi le vsled preobilice dela, vendar je ta pomota vsekakor jako zanimiva in nemškega cesarja baje ne bo spravila v posebno dobro voljo.

Odlična poroka. Poroka ruske velike kneginje Helene z grškim princem Nikolajem se bode vršila 28. avgusta v Amsterdamu.

Bolezen belgijske kraljice. Belgijska kraljica Henrietta, mati grofice Lonyay, je zelo nevarno obolela za vodenico. Vsled oteklin je v takem stanju, da ne more ne ležati ne hoditi. Poleg tega jo muči tudi neka srčna napaka. Vrh v vsega pa povzročuje njeno bolezen velika duševna bol radi usode njene hčere. Grofica Lonyay se še sedaj ni spravila s svojimi stariši. Pred zaroko je tri tedne bivala v bližini svojih starišev in vendar ni niti z besedo omenila predstoječe zaroke. To stanje izredno neugodno vpliva na bolno mater. Konečno pa dela kraljici velike skrbi usoda princezinje Lujize. Ta že delj časa boleha na umu, sedaj je pa tudi telesno obolela in je morala bolnišnico v Draždanih zameniti z nekimi saškimi toplicami. Vkljub temu pa javljajo, da se je stanje kraljice v zadnjem času nekoliko zboljšalo in da za sedaj še ni nobene posebne nevarnosti.

Dopisi.

Iz Vidma ob Ščavnici. (Naše razmere). Od neke strani se je prijazno opo-

brezane nohte, da ž njimi niti najnežnejše otročje kožice ne bi mogel opraskati.

Ali Tonček je nocoj že poslal toliko kupic po grlu, da se ni dal ugnati v kozji rog, ampak je takoj zavrnil krčmarja: »Kaj ne da, glejte, kako dobra ženica je moja Katica in kako ji pol Medjimurja dela krivico. — Takoj, ko je zapazila mojo nesrečo, je prišla s škarjami ter mi nohte tako na kratko porezala: »da se mi ne boš mogel več v sanjah opraskati, mili Tonček«, je rekla.»

Smešničar.

A.: »Ti se ženiš in si vendar že 60 let star!« — B.: »Zakaj bi se ne? Moja nevesta je 20 let stara.« — A.: »Ravno zato bi se ne imel; saj nista drug za drugega.« — B.: »In vendar sva; kedar pogledam svojo mlado, lepo ženo, postanem samega veselja za 20 let mlajši in sem potem 40 let star; in kedar moja žena mene pogleda, postane iz strahu 20 let starejša in je 40 let stara; zato sva — drug za drugega.»

minjalo, da je že čas, da bi se na naši Št. Jurjevski šoli že spet blestel napis: Bogu, Domovini in Mladini! Ta napis bi gotovo prišel na svetlo, bi nas omenjena stranka opominjala ali ne; torej sedaj se zopet blesti, prosimo, pridite si ga ogledat! — Tudi na Vidmu smo kurili kresove na čast našima apostoloma sv. Cirilu in Metodu. Od našega se je videlo okoli pet ur daleč po ščavniški dolini in povsod so po hribih in goricah kakor tudi po dolini goreli kresovi, da je bilo videti, kakor bi en del neba, posut z zvezdami, padel na zemljo. To kaže gotovo, da v našem kraju biva še katoliško-narodno ljudstvo. — Okoslavsko-Dragotinska občina je dobila novega župana, g. Antona Kurbus. Upamo, da bi bil naš! — Dne 6. julija nam je slav. mariborsko bralno društvo »Maribor« priredilo tri lepe predstave s skioptikonom. Vse predstave bile so mnogobrojno obiskane, da se, vključ veliki vročini, nismo mogli dosti nagledati podob iz vseh delov zemlje. Torej onima gospodoma, ki sta se potrudila iz Maribora k nam in nas tako kratkočasila, — imeli smo celo priliko videti, kako se pri Klokečevem mlinu v suši počasi kolo obrača, — se zahvaljujemo za njuni trud. — Naša žitna polja so letos dobro obrodila, posebno rž in pšenica. Tudi sadja bomo precej imeli; po goricah pa se je izabelino grozdje popolnoma osipalo, da je čisto redko; belo pa se kaže prav lepo, kakor že dolgo ne. Bog daj, da nam vse lepo dozori!

Sv. Tomaž blizu Ormoža. (Štajerčevi napadi.) V 14. številki »Štajerca« napada neki »kmet naročnik« po domače »Štajerčev« agent naše č. gospode duhovnike z bog njih delovanja za naš narod. Prav imaš, »kmet naročnik«, da nihče drugi noče o naših č. gospodov duhovnikov poročati »Štajercu«, kakor ti. Kaj bi pa tudi le mogli poročati o naših dušnih pastirjev »Štajercu«; huđega in slabega nimamo nič o njih reči, dobrega poročila o naši duhovščini pa, kakor je obče znano, ta ptujski kljukec ne sprejme.

Resnici na ljubo pa moramo le potrditi, da naša č. gospoda duhovnika še nikdar nista zlorabila cerkve za zatiranje »Štajerca«. Ako sta kaj storila v tej zadevi, sta storila izven cerkve.

Vsakega narodnjaka, kateri se ima pičlo narodne zavesti, je sveta dolžnost, da »Štajerčeve« zaslepljence poučuje o hinavskih namelih tega lista.

»Kmet naročnik« kveka nekaj o krščanskem nauku, dušnem pastirju itd., res tebi treba krščanskega nauka — posebno o izdajstvu — saj menda trohice o njem ne veš.

Mi smo ponosni, »kmet naročnik«, na našega č. gospoda dekana in kaplana, — boljših in marljivejših duševnih pastirjev si ne more nobena fara želeti, kakor sta ta častita gospoda in zato njih tudi vsi ljubimo in častimo.

O našem gospodu poštarju in županu pa ti »kmet naročnik« pišeš kar hočeš, saj ga mi najbolje poznamo. On si je svoje dolžnosti kot slovenske matere sin popolnoma svest, kar je že mnogokrat sijajno dokazal.

Moramo tudi omeniti, da se namreč »Štajercu« zelo slabo pri nas godi. Še lansko leto je v precejšnjem številu — 60 komadov — z velikim ponosom marsiral v našo faro. Letos pa je veliko pohlevnejši, ker samo 16 komadov ga pošilja upravnistvo za našo faro in od teh še nekaj zastoj.

»Štajerc« pri nas propada tako imenitno, tem bolj pa zmagujeta naša lista »Slovenski Gospodar« in »Naš Dom«, prvega je 70 komadov, drugega pa 55, nasprotno smo pred rojstvom »Štajerca« imeli le 40 komadov »Slov. Gospodarja«. — Številke tedaj dokazujejo dovolj, kako delujejo naši voditelji iz slavne tomaževske purre!

Iz Slovenjgrada. (Dobri nasveti.) Pri nas se vedno vzdihuje in tožuje, da ni mogoče več gospodariti in živeti, ker ni zadosti novcev, in še tam, kjer so, nimajo prav nobenega teka. En razlog hočemo navesti!